

A
RÁDIÓ HUMORA

ÍRTA
SCHERZ EDE

BUDAPEST, 1931
SZERZŐ KIADÁSA

Budapesti Hírlap nyomdája

HÖLGYEIM ÉS URAIM!

Íme, egy szpiker, sokatbeszélő, akit sorsa egy idő óta majdnem szótlanságra utal. Épp a hangszálaimat érte baj, meg is operáltak. Nem beszélhettem hallgatóimhoz, akik bizonyára érdememen felül szerettek, tehát időközben könyvet írtam nekik: talán szeretni fognak ezen az íráson – túl is, kedves hallgatókból lett kedves olvasók. Annál is inkább, mert a könyv tényleg mulatságos, kell is nevetetni, nehogy – sirassanak ... És innen-onnan huszonöt éve vagyok szpiker. Onnan huszonnégy, innen egy. Mondhatjuk azt

is, hogy jubileumomra kaptam a rekedtséget, adtam ezt a könyvet, lám, tréfás összeállítás . . . Hogy e könyvben magammal foglalkozom legtöbbet, ez nem akar szerénytelenség lenni. Csak – mit csináljak! – magamat ismerem a legjobban, magamról tudom a legtöbb tréfát. Aki meg szerepel az ötven rádiótréfában, – névszerint – vagy másutt névtelenül, ne haragudjék rám, amiért szerepel. Áldás, békeség ... És jókedv kedves hallgatóimnak, most olvasóimnak! Szeretettel

SCHERZ BÁCSI.

A SCHERZ GYEREKTŐL, A SCHERZ BÁCSIIG.

KÜLSŐM ÉS BELSŐM.

Magas ember vagyok, sőt sudár, mint a jegénye. Tömött bajuszom van. Ami ugyan a jegényének nincs. Csak egy kicsit őszes ez a bajusz, meg a hajam is. De a hajam nem ritkul. Szeretem az élénk színű nyakkendőket, meg az eleven szemű ... (Hopp, a feleségem a hátam mögé állott, belenéz az írásba.) Tekintetem, mint

a sasé, szívem, mint a galambé, de ez már belsőm ügye? A nyakkendőm élénk színű, de többnyire szürke ruhát hordok, csíkkal, jól van, legyen elég annyi élénkség, mint amennyit a nyakkendő jelent. Külsőmet illetőleg.

Ami belsőmet illeti, vagyis lelki világomat, feltétlenül jóakarátú vagyok mindenkivel szemben. Igyekszem senkire, soha nem haragudni, ami nem könnyű dolog, de hála báránylelkemnek, én többnyire legyőzöm a nehézségeket. Rajongok a művészetért. Azelőtt a sörért is rajongtam. Most már csak a művészetért rajongok. De azért nem kétszer úgy, mint azelőtt a sörért. Bohémember nem lehet rossz ember. A lelkem nem gyűrött és a nadrágom mindig jól vasalt. Ennyi, amit külsőmről és belsőmről tudok.

HOL SZULETTEM, MIKOR ÉS MIÉRT?

Valaha nem voltam ilyen sudár, mint most. Valaha csak olyan sudár voltam, mint az öklöm. Például akkor, amikor Pozsonyban – megszülettem. Ezelőtt ötvenkét évvel. Tehát, ha jól számítom, 1879-ben. Előkelő földbirtokos családból

származom. Hogy a földbirtok hová lett? Hej, haj, a földbirtok még biztosan megvan. Csak nem az enyém. De ne vágjunk az események elé: majd utóbb leszek bátor elmondani, hogy hagyott el a földbirtok. Egyelőre mondjuk azt, hogy mindenáron a rádióhoz akartam kerülni, nem akartam se földbirtokos lenni, gyáros sem, de még nagykereskedő sem, csak a rádió, a rádió, de itt még nem tartunk. Azért nem, mert akkor még híre, sőt hamva sem volt a rádiónak, nemhogy mikrofonja, lakihegye, lett volna.

Az ükapám Pest város díszpolgára volt, mert annakidején igen sok élelmiszert adott az árvízkárosultaknak...

Elemi iskoláimat Pozsonyban végeztem.

LOVAGIAS VASLOVON.

Ódon épület volt az iskola, közvetlenül a dóm mellett, vén falépcsőkön kellett felmenni, lehetett százéves, tán éppen Mária Terézia idejéből való. A tanítónk is öreg: hosszú, fehér szakállá volt, a haja is fehér 1 és bozontos, mi, gyerekek, Mikulás bácsinak hívtuk. Ez a „Mikulás bácsi”, gyakran traktált bennünket virgáccsal,

cukorral bizony sohasem, igen szigorú ember volt: a kisbüntetés nála a térdepeltetés egy órán át, a nagybüntetés a nádpálca, ötös, tízes, tizenötös, vagy húszas adagokban. Én többnyire a húszasokból kaptam. Például egyszer is azért, mert nem tudtam idejére abbahagyni lovaglásomat a – vaslovon.

Szörnyűséges gyerekcsíny volt, de meg is kaptam érte – mint már említeni bátor voltam – a húszast, sőt egy kis aprót is a húszásra, mondjuk ötöst, nyolc éves lehettem akkor.

Az iskola meg a dóm között térség, azon hatalmas szobor, Szent Márton háromszoros életnagyságú, vasból készült lovasszobra. Az órák közötti szünetekben erre a térségre tódult ki az iskolából a sok fiú, itt hancúrozott egyet hirtelen, vagy – nézte át a leckét: én nem tartoztam a második csoportba.

Egy napon, szerencsétlenségemre, eszembe jutott, ugyan milyen lovaglás eshetik a vaslovon? Mondtam is kebelbarátaimnak, milyen ülés eshetik a vaslovon. S mondták is kebelbarátaim, akik természetesen az első csoporthoz tartoztak:

— Hát próbáld meg?

— Azt hiszitek, nem tudok rá fölmászni!

Nevettek:

— Azt hát! Azt, azt, na, híres Scherz!

S egyszer csak ott ültem, ott, a vaslovon,

RÁDIO AZ EGÉSZ VONALÓN

ÉNEKES MŰKÖDÉS

FURVLYASZÓ

SZERENAD

HÁZÓRZÓ

KATONAZENE

FOLK

amin még élő ember nem ült. Volt, aki örült sikeremnek, volt, aki irigyelt, én mindenesetre büszkén lovagoltam a rettentően széleshátú vaslovon, bár a lábaim szinte vízszintesen kalimpáltak. S azt nem akarom letagadni, hogy felfelé többen toltak, utóbb úgyis beláttam, hogy kópéságból.

Közben – letelt a tíz perc. És a pedellus csengetett az iskolában! A többi gyerek futott befelé. Én is igyekeztem lefelé a lóról, hogy kövessem társaimat be az iskolába. De nem tudtam lejutni a lóró. Nem és nem. A gyerekek futás közben visszanéztek, nevettek és befutottak, én ott kecmeregtem a vasló hátán, leszállni nem tudtam.

A gyerekek már ültek az osztályokban.

Óra elején a tanító úr mindig megkérdezte, de minden óra elején:

— Ki hiányzik?

Most is megkérdezte. A gyerekek először nem feleltek, csak elkezdtek rettentően nevetni. A tanító most még szigorúbban kérdezte: Ki hiányzik?

— A Scherz!

— A Scherz?

— Az, az, tanító úr!

— Hát hol az a gazember?

A gyerekek nevettek, majd megfűltak. Végre ezt is megmondták:

– Nem tud leszállni a vaslóról!

A tanító behívatta a pedellust, két erős fiút is megbízott, hogy a pedellus vezérletével induljon el értem.

Az expedíció létrával jött. A nadrágom ugyan elszakadt. És – mint kétszer említeni szerencsém volt –, az nap a tanító úr még öttel megtoldotta a – maximumot. Ez története dióhéjban bátor lovaglásoknak a vaslovon.

A SCHERZ GYEREK

EDE & SÁNDOR LIKŐRGYÁR.

Atyámnak likörgyára is volt Pozsonyban. Híres cég. Ott állt a töméntelen szép színű likőr mindenféle formájú üvegben a raktárban. Egyszer mondtam valamit Sanyinak, aki öcsém volt.

S ő ajánlatomat elfogadta.

Két hét múlva csoportosan siettek a pozsonyi kávéosok, vendéglősök, cukrászok a gyárba:

– Mi ez kérem, mi ez? Festett vizet adnak likőr helyett! A vendégek botrányokat rendeznek, mi ez kérem? Festett víz drága pénzért, ilyen cégtől?

Mondom, Sanyi öcsém is benne volt likőrgyártó cégemben, ő hordta a vizet, én festettem.

MEGGYULLADT A KOFA!

Azt kérdi a tréfás kérdés:

— Melyik fa nem ég el?

A felelet ez:

— A kofa!

Pedig Pozsonyban majdnem elégett.

Szörnyű kövér kofa volt az illető. Lehetett hét tokája. Úgy hívták a pozsonyi spiszek: „Die fesche Juli!” Gesztenyét árult. Ott ült, üldögélt a kályhája előtt a „zöldpiacon”, kis széken, de a kis széken óriási, szalmával töltött zsák, mint ülpárna. Egyébként ez a Juli a gyerekek réme volt. És mi mégis – fölgyújtottuk. Bennünket – engem, meg a Sanyi öcsémet – különösen gyűlölt. És – mégis fölgyújtottuk.

Bevallom, ez a dicsőséges ötlet nem én tölem

származott. Kizárólagos szerzője Sanyi öcsém volt. Egyszóval, mondta egyszer Sanyi öcsém:

– Ezt a szép Juliskát muszáj egyszer megbüntetni, amiért úgy gyűlöli a gyerekeket. Te majd mész elülről, hogy adjon ötért gesztenyét, akkor szóba áll veled, én majd megyek hátulról és meggyújtom alatta a szalmavánkost.

Mindez meg is történt.

Én mondtam:

– Kedves Juli néni, kérek szépen ötért geszté...

De akkor már égett a szalma.

Azt, hogy „nyét”, már nem is kellett ki-
mondani.

És máris futottunk, persze elfelé, a legközelebbi sarokig.

A többi kofa kiabált:

– Juli, te égsz!

Juli néni igyekezett felugrani, ez természetesen nem sikerült egykönnyen s a szalma lángolt és nagy füsttel burkolta Juli nénit.

A halaskofáknál szerencsére volt víz, a halaskofák osztaga aztán – megmentette Juli nénit.

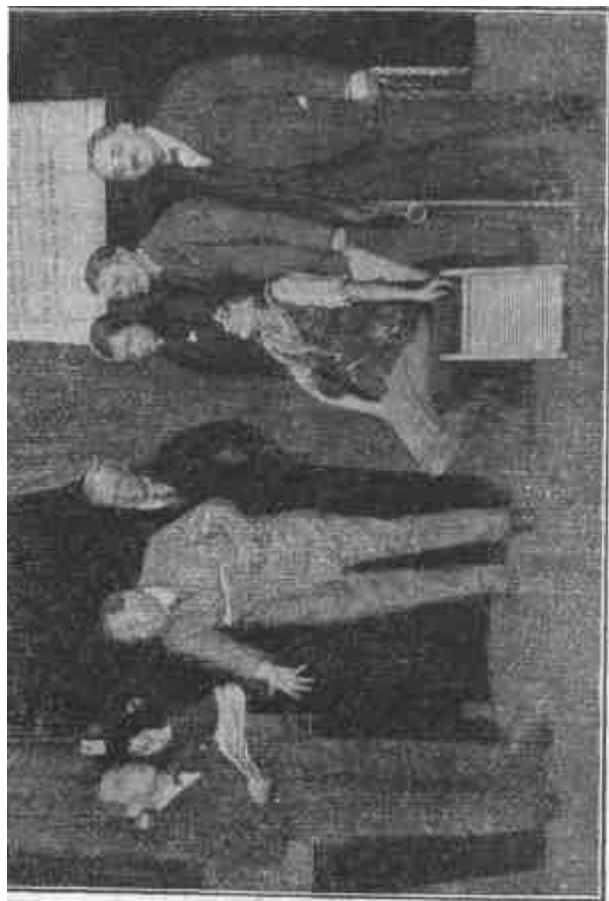
Érdekes, hogy atyám egyformán büntette a felbujtót is, meg a felbujtottat is.

A HÁLÁTLAN KUTYA.

De négy elemi osztályra igazán elég négy fejezet. Tehát ez legyen az utolsó e nemben.

Egyszer, iskolába menet, egymás mellett bandukoltunk öcsémmel, hátunkon a táska ... Mint mindig, most is azon törtük a fejünket, miféle ügyes dolgot lehetne még hirtelenében lebonyolítani. Nem soká kellett gondolkodnunk, mert íme, ahogy befordulunk a Kisfaludy-utcába, néhány száz lépésnyi távolságban megpillantjuk a sintért.

Hopp! Nem telt bele öt perc, már ott voltunk a zöldszínű kocsi közelében, természetesen, elkészült közben a remek haditerv is. Sanyi öcsém majd szóba ereszkedik a pecérekkel, akik különben dróthurkokat lóbáltak a kezükben, kémelve az utcát, hol bukkannak áldozatra. Én meg majd ügyesen felnyitom a kerekes fogház ajtaját – ami hátrafelé nyíllott és egyszerű tolózárrel volt elreteszelve – és kiszabadítom a szegény rabkutyákat, öt-hat kutya üldögélt a kocsiban, igen szomorúan, mért is nevezik csínynek, ha a gyerek kiengedi az ilyen szegény, szomorú rabkutyát... Valamint mért is vertek meg bennünket, amikor a gyerek-üldöző kofát megbüntettük. Legalább is akkoriban nem akartam megérteni.

A . G E P E M B E R . M E G E L E V E N E D I K

De a cselekvés terére kellett lépni! Ez alkalommal, Sanyi öcsém falazott kitűnően s az őrizetlen pillanat máris bekövetkezett. Cselekvés terére kellett lépni, léptem is, felszakítottam a mozgó börtön ajtaját.

S a felszabadult kutyák már rontanak is vissza az életbe: ez úgy-e szépen hangzik. Rontanak kifelé s illa-berek, nádak, erek, neki öten a – négy égtájnak. Hogy miként oszlottak el öten négyfelé? Ezt pontosan már nem tudom, de arra nagyon is visszaemlékszem, hogy az egyik eliramodóban rettentően – megharapott.

Igen, igen, amúgy kutyafuttában – ahogy mondani szokás – galádul megharapott a – hálátlan kutya. Megmarta a felszabadítóját; lám, tény és való, hogy vannak hálátlanok a kutyák között is.

FOLYVÁST - VISSZAVISZNEK.

Tizenegyéves koromban elvittek a nagyszombati konviktusba. És mindannyiszor visszavittek. Vagyis ezt úgy kell érteni, hogy kétszer megszöktem. Első gimnazista koromban. Azért énekből, meg tornából jelest kaptam az

esztendő végén. Igaz, minden egyébből szekundát.

Visszavittek Pozsonyba, de nem a gimnáziumba, hanem a reálba.

Ez jó ötletnek bizonyult, mert míg a gimnáziumból egy osztályt se végeztem el becsületesen, a reálból kijártam hetet. Egy csapásra! Mint a mesében.

Aztán Keszthelyre kerültem, a gazdasági iskolába. Majd gyakornok lettem gróf Pálffy János pozsonyi uradalmában. Majd – nem lettem. Végül atyám maga mellé vett a birtokára.

Most már szánom és bánom, hogy rossz gyerek voltam. Úgy szeretnék jó gyerek lenni. Most már mindhiába szeretnék.

KÉTSZER EGY, AZ KETTŐ?

Huszonkétéves koromban bevonultam a hetvenkettes közös gyalogezredhez, mint egyéves önkéntes. Aztán lettem is kétszer egyéves, azaz két éves. De itt se tartunk még. Egyelőre ott tartunk, hogy egy alkalommal például Frigyes kir. herceg palotája elé voltam kivezényelve őrségre. Egy önkéntestársammal. Mivel azonban történe-

tesen egy házibálra voltam hivatalos, ott hagytam az őrséget, önkéntestársam figyelmeztetett, hogy hadbírótság elé kerülök és várfogságra ítélnék. De mondom, én ragaszkodtam a házibálhoz.

Ott aztán találkoztam is a kapitánnyal. És a várfogság? önkéntestársamnak még se lett igaza, huszonegynapi egyessel megúsztam a dolgot.

Valamint azért ne tessék azt hinni, hogy őrhelyem üresen maradt. Egy bakának nagyobb összeget adtam volt – ha jól emlékszem, harminc krajcárt –, hogy álljon a helyemre. Oda is állt, természetesen, harminc krajcár nem jelentett kevesebbet, mint kerek öt napi zsoldot. S ilyen kis szívességért? De azért én – találkoztam a kapitánnyal.

A tisztvizsgát nem úsztam meg, megbuktam. Büntetésből még egy évet kellett szolgálnom. Kétszer egy, az kettő? Érdekes, de kettő!

Einj. freiw. Infanterist, tit. Korporal Scherz In Bosnien. A második esztendőben ez volt a címem, úgy nagyjából. A második esztendőt ugyanis Boszniában kellett leszolgálnom. Hegyen, völgyön, de nem lakodalomban.

A háborúba is mint káplár vonultam be. Mint kadétörmester szereltem le.

Huszonöt százalékos rokkant vagyok.

A HÁZASSÁG RÉVEBEN.

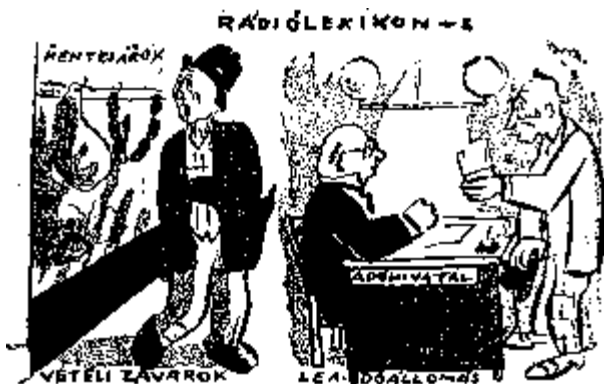
Feleségemet hatéves kora óta ismerem. Ő engem tizenhároméves korom óta. ő már akkor is csupa szelídség volt, én már akkor sem.

Tizenhétéves korában vettem el, én ugyanakkor huszonnégy éves voltam: remélem, stimmel a számítás!

Atyja dragonyoskapitány volt, igen szigorú ember, a leányát nem akarta hozzám adni. Attól tartott, hogy ezt a posztomat is idő előtt elhagyom?

A feleségem a világ legjobb asszonya. Csodálatos, hogy eddig kibírta velem s nem hagyta el a posztot?

Most már kibírhatja.

Az ötvenedik esztendő végre alaposan megnyomta Scherz urat. Scherz bácsi lett valójában.

De szegény asszonynak azért" eleget kellett várni, míg igazán Scherz bácsi lett Scherz ifiúrból.

MONTECARLO!

Mondom, gazdának neveltek s már mielőtt megnősültem, rábízták a birtokot. De bizony nem jó kezekre bízták. A birtok jövedelme gazdálkodásom következtében erősen megcsappant. Erre az apám fölmentett a gazdálkodástól és amikor megnősültem, kiadta a részemet. Körülbelül hatvanezer korona jutott rám apai részről. Ugyanannyi hozományt kaptam. Pesti lány volt a feleségem. Üljek a vagyonban? Ej, ülni még ráérek, inkább körülnézek egy kicsit a világban. Még nem voltam huszonhatéves, amikor útnak indultam világot látni.

Ahogy járom, járom a világot, egyszer csak eljutok Montecarlóba. Akkor még kerek száztizennégyezer koronám volt. Érdekes. Az ember nekiindul a világnak és ha száztizennégyezer koronája még van, okvetlenül eljut Montecarlóba.

Ott aztán leül.

Annak ellenére, hogy azzal indult el, járja a világot, bejárja.

Én alaposan leültem.

S addig föl se keltem, amíg tartott a száz-tizennégyezer koronában. Otthon igazán olcsóbban ülhettem volna. Ültem, rendületlenül, csak a kezem járt, ahogy raktam fel a pénzt. Sokszor raktam, ritkán kaptam, addig raktam, addig nem kaptam, amíg... de ezt megmondtam már.

Egy reggelen üres zsebbel és réveteg tekintettel botorkáltam ki a kaszinóból. Egyetlen frankom sem maradt. A montecarlói kaszinó igazgatósága aztán nyolcszáz frankot adott, hogy utazzam vissza hazámba. A pénzt természetesen elfogadtam, igazán nem sok, ha száz-tizennégyezer koronából nyolcszáz frankot visszaadnak. És természetesen visszamentem játszani. Hátha visszanyerem a száztizennégyezer koronát: de szívesen visszaadnám a kaszinó igazgatóságának a nyolcszáz frankot. És elvesztettem a nyolcszáz frankot.

Egyetlen vigaszom az volt, hogy a nyolcszáz frankot nem hazulról hoztam.

Most már nem adtak útiköltséget. Ez helyes intézkedés is volt részükről, mert ha folyótatólagosan is pénzben adják ki az útiköltséget, talán még most is ott kártyázom a kietlen Montecarlóban. Megváltották a jegyet Buda-

pestre és azt adták a markomba: köszönjük a látogatást, Scherz úr. Bár ... tizennégy fillérrel érkeztem Budapestre, ami még a békevilágban sem volt feltűnően nagy összeg.

Nyolc hónapot töltöttem, vagy inkább kötöttem el Montecarloban. Egész „világjárásom” körülbelül egy évig tartott.

TŰZVÉSZ UTÁN.

Itt voltam Pesten. Feleségem, aki Pozsonyban várta „világot járó” férjét, szintén megérkezett és – nem tett szemrehányást.

Találkoztam egy barátommal, aki a Földrajzi Társaság kötelékébe tartozott.

— Mit csinálsz? – kérdezte.

— Semmit! Várom a jószerencsét, mert Montecarloban rútul elhagyott. Mondhatnám, egy tűzkárosult áll előtted. Teljesen leégtem.

— És te ezt csak így tréfálkozva mondod?

— Hát hogyan mondjam?

De mit is lehetne tenni? Ej, elvégre eleget utaztam, tudom egy kicsit a földrajzot. Például azt igen jól tudom, hol van Montecarlo. Igen,

igen, földrajzi felolvasást fogok, «irtani az Urániában. Ennek most éppen huszonnégyszázötvene, az idő hogy eljár. Igazán megünnepelhetem a huszonöt éves jubileumot, hisz mondhattam volna azt is: ennek most éppen huszonöt éve.

A felolvasásnak nagy sikere volt. De nemcsak az előadás tartalma tetszett, a mód is, ahogy előadtam. Hat korona napidíjjal állandó felolvasónak alkalmaztak az Urániában.

Egyszer aztán meghallottam a Telefonhírmondó igazgatója és elhívott az Urániától a Telefonhírmondóhoz. Itt havi százötven korona fizetést kaptam, de – fix volt.

Montecarlóban és környékén – ez alatt Európa egyéb, bár kevésbé nevezetes területeit értem – mégis csak megtanul az ember néhány idegen nyelvet. Száztizennégyezer koronáért mégis csak megtanul... Ha alaposan átgondolom a dolgot, jó is, hogy elvesztettem a száztizennégyezer koronát. Lám, ha nem veszem el, nem kerülök az Urániához, a Telefonhírmondóhoz, végül a Rádióhoz, ahol jó hasznát veszem az idegen nyelveknek is, amiket Montecarlóban nyertem.

Most jut eszembe: annak is megünnepelhetem a jubileumát, hogy elvesztettem a vagyonomat Montecarlóban. Igazán fontos fordulópont. És akkor a huszonöt éves jubileum hajszálra vág.

KIÁLLÍTOTTAK?

Ezerkilencszázhuszonhetet írtunk. És mondtunk. Én inkább mondtam, mint írtam. Rádiókiállítás volt a Vigadóban.

Pompás kiállítás, amit a rádió akkori állapota csak mutogathatott, ott volt minden együtt.

Tehát én is ott voltam.

Ugyanis a kiállítás keretében felállítottak egy miniatúrstúdiót is és abban én konferáltam. Én nem mint miniatúr, teljes nagyságomban. Üvegfa volt ennek a kiállításbeli stúdiónak.

Egyszerre csak megáll az üvegstúdió előtt egy kislány a mamájával:

– Nézd csak, anyukám, a szegény Scherz bácsit is kiállították! Adjunk be neki valamit, mert még éhenhal ebben az üvegkalickában.

S elszaladt a büffébe, ahonnét a legjobb falatokat elhozta.

Lehet, azt hitte, hogy az üvegstúdióból a kiállítás végéig ki se szabad jönnöm. Mint az alvó fakírnak az – üvegekoporsóból.

De lehet az is, hogy nem hitte. Csak kedveskedni akart.

„SEJC BACI. SEJC BÁCI#”

A SERCLI, AZ – MÁS.

Öt éve vagyok a rádiónál. S mint a színésznek a játék, nekem is szenvedélyemmé vált a – konferálás. (S az, hogy most nem beszélgethetek félmillió emberrel – legfőbb szenvedésem.) Az a tudat, hogy százezrek figyelnek rám, különös lelkesedéssel töltött el mindig.

Érdekes, de a hallgatók szeretnek. Sőt nemcsak a beszédemet értik meg, de mintha az érzéseimet is „fognák”, tudják, rossz kedvem van-e, vagy jó. Talán azért szeretnek, mert közvetlen igyekszem lenni, biztos, hogy nagyképű sohasem vagyok. Tudom, azt is megérik, ha fáradt vagyok és ha szórakozott vagyok, azt is – megbocsátják.

Szeretnek, velem éreznek.

S én velük érzek, amikor a mikrofon előtt állok, szinte együtt lélekzem mindenkivel, aki hallgat, ők a hallgatók s én hallom a szívük verését.

Szeretnek, hála Istennek.

Egyszer összeszámláltam, hány levelet kapok egy hónapban. Nos, ezerkilencszázharminc áprilisában nyolcszáznegyven levelet kaptam.

Egyszer kissé illuminált állapotban bementünk Tinódy Sebestyén szobra előtt a főre. Jött két kerékpáros rendőr, mondták, hogy igazoljuk magunkat. Mondtam, hogy Scherz vagyok. Azonnal eleresztettek.

Egyszer pedig, történetesen Szegedre utaztam, a mozdonyvezető megtudta, hogy a vonaton utazom, leszállt a mozdonyról, jól megtörülgette olajos kezét, hogy kezet szoríthasson velem.

Bizonyos Teréz meghívott saját villájába. A villája tényképet is elküldte, ő is rajta volt a képen, de – nem lehetett látni, csinos-e, vagy – csintalan.

Marosvásárhelyen – turnénk alkalmából – egy derék pékmestertől olyan vajaskalácsot kaptam, amelynek átmérője fél méter volt. A derék mester szép levelet is írt a kalács mellé, utóbb ugyan megállapítottuk, hogy a levél vicces is volt. Az állott a levélben, hogy a kalácsba belesütöttek egy régi aranyat is. Nos, barátaimmal ettük, ettük a kalácsot és lestük, mikor bukkan fel a régi arany. Megettük a hatalmas kalácsot, de arany nem tűnt elő. Se régi, se új. Tréfa volt belesütve? Bár ha jól meggondolom a dolgot, ez már egyre megy, a tréfa aranyat ér, mondják is: aranyos humora van. Az is lehet ugyan, hogy valamelyik barátom hirtelen – ahogy rábukkant – lenyelte az aranyat, nehogy visszaköveteljem.

Egy alkalommal, mikor a Stúdióban az időjárás bemondására került a sor, történetesen azt jelentettem ki, hogy a hosszú szárazság után végre esőzés következik, és lám, ennek egy gazda úgy megörült, hogy jó hordó bort küldött. A hordón ezzel a felírással: ezennel bort küldök a vízért. Sőt nemcsak a hordó volt jó, a bor is jó volt, sok ilyen esőzést kívánok a szárazság után minden jó emberemnek. Esőzés után borozást.

Egy kis özvegyel való levélváltásomból bizony végtére majdnem tragédia lett. Történetesen neki épp elküldtem a fényképemet, abban a hitben, hogy majd kiábrándul. De nem és nem. (Szenvedélyesen kezdett ragaszkodni Ihozám és mélyebb húrokat pengetett. Sőt egyszerre csak fenn termett Pesten. De kérem, nagysád, én családos ember vagyok – szabadkoztam. Most már kézzel és lábbal. De ami a legfőbb, a hölgy határozottan szép volt. Viszont azt, hogy a hajam ősz, érdekesnek találta, meg az arcomon a ráncokat markáns vonásoknak minősítette. Mondhatom, nagyobb nehézségeim támadtak.

Tavaly Szilveszterkor pedig gyönyörű szép – parteilit kaptam. Az se volt apró, volt vagy négyakkora, mint egy közönséges parteili. Köröskörül pirossal szép cikkcakkosra kihímezve. S *á* partelli közepén szintén piros pamutbetűkkel: „*A rádiósok kedvence*”. Érdekes, hogy az ember csak minden ötvenedik esztendőben kap parteilit. No, majd meglátom, milyet kapok tegnaphoz ötven esztendőre, reméljük a legjobbat.

Az azonban, mintha a pékek a kenyér végét én rólam nevezték volna el serclinek, már nem fedi a valóságot. Bár hízelgő volna, az igazság érdekében, ezt egészen megcáfolom.

RADIOLEXIKON-RT

FIAIM, CSAK ÉNEKELJETEK.

A két fiam épp olyan kalandos természetű, mint én voltam. Az idősebb elektrotechnikus, az már bejárta a világot. Egy szép napon fogta magát és elment. Azt se mondta: fapapucs. Négy évig nem hallottunk felőle, akkor egyszerre csak beállított.

— Hát te honnan jössz? – kérdeztem.

— Csak innen Genuából!

Utóbb megint elment. S megint hazajött. Hogy megint elmenjen. Sohase mondja meg, hova megy. Most is odavan.

A hétéves fiam sem túlságosan nyugodtvérű

férfiú. Elmegy reggel. Igaz, ő egyelőre este hazajön. Nagyon szereti a detektívregényeket. S a Csendes-óceánt szeretné látni, vagy a Gaurizankárt, egyelőre mindegy volna neki, hogy melyiket.

A fejezet végén tisztelettel megjegyzem, hogy előre tudtam, a fejezet nem fogja fedezni a címet. De minek törjem a fejemet más címen, mikor ez eszembe jutott és olyan jól hangzik.

A nagy menyecske-lányom olyan szelíd, mint az anyja.

AZ ÚJ STÚDIÓBAN.

Még szerencse, hogy legalább egy negyed-órával munkám megkezdése előtt szoktam bemenni a Stúdióba. Különben az új Stúdió megnyitása napján ugyancsak rosszul jártam volna. Mert ámbátor már napok óta készültem e nevezetes napra, – amikor először fogok beszélni az új Stúdióban – a sok esztendő megszokottsága erősebb volt minden tervezésnél és bizony a kitűzött órában a régi Stúdió kapuján fordultam be.

Ott figyelmeztettek azután, hogy már nem

a Rákóczi-úton, hanem a Főherceg Sándor-utcában van a hivatalom.

Sohasem Örültem még úgy annak, hogy a lábaim legalább félméterrel hosszabbak, mint más halandó lábai, mert így néhány száz ugrással már ott is termettem az új Stúdióban.

Új Stúdió! Hej, azt hittem, hogy nekem már nem is lehet lámpalázam. S lám, mikor meglátam az új gyönyörű termet, a vadonatúj bútorokat, a hatalmas függönytömeget, ugyancsak meghatódtam s alighanem reszketett a hangom.

És komolyan sajnáltam, hogy nem öltöttem frakkot.

A könyv elején egy ház képe látszik, a Stúdió modelljéről készült ez. A Stúdió kívülről, a nagyterem bévülről, legalább is keresztmetszetben. Zsinórok lógnak alá, végükön sulyokkal, ezek a rengeteg függöny kezelhetőségét szolgálják.

BOCSÁNAT, SERCEGEK!

Scherz annyit jelent magyarul, mint tréfa.

Hát akkor tréfáljunk.

Vagy ne tréfáljunk?

Bizony egy idő óta elég okom volna rá,

hogy ne tréfáljak. Beteg vagyok. Csak – seregek!

Mégis tréfálok?

Ha egyszer Scherz vagyok.

De mégis inkább Scherz bácsi.

Még gróf *Apponyi* Albertnek is, meg *Rákosi* Szidinek is, pedig van egynehány esztendő kor-különbség köztünk.

Az erdélyi turnén kezdtem berekedni. Temesvárott egy hölgy fel is kiáltott a színpadra:

– Mi az, Scherz bácsi, hol hagyta a hangját?

Itt találtam ki, hogy:

– Bizony, serc-egek!

Óriási taps. Rekedt ember még nem kapott színházban akkora tapsot, mint én. Galli Curci például biztos tudomásom szerint nem kapott.

Azért mondom, csak kitalál az ember egyet és mást, ha rekedt is.

Polacsek doktor vizsgálta meg először a gégemet. Azt mondta, hogy a sok beszédől megvastagodtak a hangszálaim. Ha rossz májú ember volnék, én meg azt mondanám, hogy sok beszédnek sok az alja, biztosan ez a sok alja rakódott le a gégémbe. De a májam jó. Bár a gégéin olyan jó volna. *Lénárt* tanár operált meg.

A cigarettáról mindenesetre le kell mondani. Ez nagyon rossz. A férfi Füst nélkül csak – árnyék.

Söröcske helyett pedig kristályvíz. Igaz, a kristályvizet krigliből iszom. No, de hát kutyából nem lesz szalonna! Remélem, ez a közmondás illik ide! A sör a szalonna A szódavíz a kutva.

VIHAR-SZÜNET UTÁN.

Egyszer életemben – „rútul becsaptak”. A rettenetes becsapást természetesen a barátom, *Gyarmathy* Sándor – rendezte. Ez a rendezése tényleg jól sikerült: ha arról megfeledkezem, hogy a rendezés áldozata én voltam. De azóta úgylis megbocsájtottam s most már magam is nevetek a dolgon, és nevensenek most már tisztelt olvasóim is.

Viharos nyári estén történt. A Stúdió egyik színdarabjának közvetítését a lakihegyi adó fellett tomboló vihar miatt be kellett szüntetni. Utóbb véget ért a vihar és a következő programszámig volt még félóra.

Bevallom, ásítózva ültem a Stúdió egyik sarkában. Amikor megjelenik *Gyarmathy* és azt mondja, az igazgatóság utasítására olvassam fel az egész híryanagot, mindent, ami csak rendelkezésre áll. Mert a színdarab előadását folytatni

nem volna célszerű, hisz a legközelebbi műsor-számig úgyse lehetne befejezni.

Jól van, utasítás utasítás – gondoltam – s mivel az adást-jelző lámpások is kigyúltak, elkezdtem olvasni, mindent, ami – rendelkezésre állt.

Olvastam, olvastam, becsületesen, dehogy gondoltam rá, hogy Gyarmathy falhoz állított. Erre csak utóbb eszméltem rá. Olvastam, olvastam, folyton, folyvást, hogyisne, ha egyszer Gyarmathy megelőzően összebeszél a műszaki osztállyal, vegyenek mindent úgy, *mintha* adás lenne, csak – Lakihegy ne tudjon a dologról. S Lakihegy nélkül természetesen a nagy világ sem.

És kérem, már majdnem félórája olvasok – olvasok, olvasok, híreket – amikor Gyarmathy leül a Stúdió egyik zongorájához és – halkán elkezd zongorázni.

Megőrült ez?

Én amúgy olvasás közben kézzel-lábbal integetek a mikrofon előtt Gyarmathynak, mire az – erősebben kezd játszani.

Ez megőrült!

Most már semmi kétség. Abbahagyjam az olvasást?

Nem, azt nem tehetem, ha egyszer úgy szól az utasítás, hogy olvassak. Hát olvasok tovább, de bizony verejtékezni kezd a homlokom. A verej-

A ZAKOS CYRANO MIKROFON ELŐTT

lék hatalmas cseppekben hull a papirosra: hát ez rettenetes is, ami itt a Stúdióban most történik. Szörnyű botrány és egy – jóbarátom megőrült. Érzem, sárga vagyok, mint a citrom, vagy szürke mint a hamu, vagy zöld, mint a penész, vagy vörös, mint a rák, és lehet, hogy hol sárga, hol zöld, hol vörös, hol hamuszürke. S akkor Gyarmathy egy rettenetes akkorddal hirtelen befejezi a zongorázást. Feláll. A jelzőlámpák kialusznak., Gyarmathy rám kiáll:

— No, Ede, melodramánkat befejeztük, gratulálok, nagyon szép volt.

— Megőrültél?

Akkor mondja, hogy az erősítő vezetékai dehogy voltak a lakihegyi adóállomás kábelébe bekapcsolva ...

Új vihar tört ki, de benn a Stúdióban. De ezt. a vihart én rendeztem. Így viharszünet után.

SZIGLIGETI EDE KOROMBAN.

Történt pedíglén még a régi Stúdióban, sőt a legelső időkben. *Szigligeti Ede* egyik darabja volt előadásra tűzve. A darabban egy művésznő is szerepelt, aki arról nevezetes, hogy bár igen jó ösztönös művésznő, a játékon kívül nem tud túl-

sokat. Nos, ezzel a művésznővel a próbán nagyon komolyan tudatták, hogy az előadáson a szerző is meg fog jelenni személyesen. Szerzőnek engem – azaz „Scherz bácsit” – szemeltek ki a művésznő kollégái.

A művésznő az első felvonás után elragadtatva jegyezte meg a tréfacsinálóknak:

– Milyen kedves volt, hogy a szerző még be is konferálta a darabját és . . . milyen jómcgjelenségű és érdekes ember ez a szerző.

Az egyik kolléga most hirtelen félrevonta a művésznőt és nagy titkolódzva mondta neki:

– Tudod, mit hallottam én erről a Szigligeti Edéről? Hogy még nem is régen Scherz Edének hívták ...

Szigligeti Ede-koromban ... Ez mintegy két óra hosszáig tartott.

FECSCHE MEGETTE A KESZTYŰMET.

Akkoriban történt még, amikor a konflisokat még nem intrikálták ki a világból a taxik.

Éppen névnapom volt. Egyik hívemtől rózsacsokrot kaptam ajándékba. Gyönyörű sárgarózsákat, ó, mily mámorító volt az illaluk.

Bevallom, tényleg mámoros voltam egy kicsit, amikor kijöttünk a vendéglőből, hova dolgunk végeztével bementünk egynehányan, akik a rádióhoz tartoztunk.

Azon lehetne ugyan vitatkozni, hogy a rózsák illatától voltam-e mámoros, vagy... de most már ne vitatkozzunk.

Rózsacsokor a kezemben és rózsás a hangulat is.

De talán egy kávéházba még betérhetnénk. Feketére. Vitattuk mégis, melyik kávéházba kellene menni.

S kezemben a csokor a sárgarózsákkal, meg a sárga kesztyűvel.

Ahogy ott tanakodunk, látom, hogy egy konflis áll a járda mellett, igen szomorú lóval. Sőt gebével.

Csokor sárgarózsákból, meg a vadonatúj sárga kesztyűm is a kezemben.

S a szomorú gebe egyszer csak bánatosat nyerít.

Ejnye, legyen ennek a szegény lónak is valami öröme a mi rózsás hangulatunkból. S már nyújtom is feléje a csokrot.

— No, szagold meg Mici, vagy Mancsi, vagy Csillag!

— Fecske, uram, Fecske – jegyezte meg a konfliskocsis.

– Hát Fecske, szagold meg, legyen jó napod. Vagy estéd. Vagy éjszakád.

Fecske most már hirtelen mozdulattal – kapott a rózsacsokor felé. Hogy megszagolja?

Nem, nem, egyszer csak látom, hogy eszi a szép rózsacsokrot, lehet, hogy inkább a zöld leveleket kereste, de ette a sárgarózsákat is.

Hát csak egye.

Én úgy se eszem meg.

Nevetek, hogy a Fecske eszi a rózsát, ilyen illatos vacsorája se volt még életében, nem is lesz, a többiek is nevetnek... Ejnye, jó hamar megette az egészet, csak a csutkája maradt a kezemben.

De hol a vadonatúj sárga kesztyűm?

Nézem, nézem, hát csak a – csutkája maradt kezemben a kesztyűmnek, ahogy fogtam, az ujjakat, meg a fejet megette a Fecske. A sárgarózsákkal.

Barátaim – természetesen – még jobban nevettek, mint az imént, én nem nevettem túlságosan, de azért nevettem. Azt azonban még ma sem tudom, hogy minek a kedvéért ette meg a másik kettőt? A levelek kedvéért-e a rózsát, meg a kesztyűt, vagy a rózsák kedvéért a leveleket, meg a kesztyűt, vagy talán... a kesztyű kedvéért a leveleket, meg a rózsákat?

NEGYEDÓRA
AZ OROSLÁNBARLANGBAN.

A címlapon úgy-e bár? — egy barlang, benne egy oroszlán, meg egy Scherz, — vagyis e könyv szerzője — ahogy utóbbi simogatja az oroszlánt és az oroszlán nem bántja, igaz, egy mikrofon is van a barlangban. Talán egyesek — nézegetve a képet — megcsóválják a fejüket:

– Mi lehet ebben a svindli?

Hát kérem, ez a kép hiteles!

Igenis, én meglátogattam barlangjában egy oroszlánt s negyedórát töltöttem nála.

Azért mentem be hozzá, mert enélkül nem akart bőgni.

Helyszíni közvetítés főpróbája volt az állatkertben. És minden állat vijjogott, rikácsolt, makkogott, huhogott, bőgött, csak az oroszlán nem akart. Az egyik ápoló nevetve megjegyezte a rádió kiküldöttei felé fordulva:

– Ha valaki bemenne hozzá az urak közül, akkor bőgne!

Egy pillantattál később azt mondtam:

– Hát én bemegyek!

Természetesen ezt az ajánlkozást minden jelenlévő tréfára vette, De én állhatatosan ragasz-

kodtain a dologhoz: még csak az kellene, hogy egy oroszán kifogjon egy Scherzen.

A vége az lett a dolognak, hogy az állatkert igazgatósága bizonyos óvórendszabály foganatosítása mellett beleegyezett: másnap – a közvetítéskor – bemehessek.

Az óvóintézkedés az volt, hogy másnapig az oroszán annyi lóhúst kapjon, amennyi belefér. Továbbá azt mondták, az oroszánt a közvetítés idejéig a ketrecében tartják, s csak akkor engedik be a barlangba, amikor én ott már elhelyezkedtem. És álljak közvetlenül a nagy vizesárok mellé, – ami a barlangot a külvilágtól elzárja – egyrészt, mert az oroszán fél a víztől, másrészt, ha baj van, én beleugorhatom – a vizesárokba.

Minden terv szerint történt. A mikrofont is elhelyezték – velem együtt, előre, az üres barlangban. Az oroszlán, amikor kiengedték a ketrecéből, nagy lendülettel jött ki onnét. Amikor megpillantott, elbődült. A bőgés hát megvolt Rám fog rontani? Ej, mögöttem a vizesárok. Az oroszlán nem rontott rám, valami három méterre tőlem megállt. Vagy három méterre az ároktól. A bőgés már megvolt, de fényképeztek is voltak jelen, gondoltam, most már csak lefényképeztetem magamat az oroszlánal, de nem három méternyire tőle, mert ez semmi.

Csalogattam *az oroszlánt*:

– *Ta kom her sen!*

De ez mit sem használt: nagyon félt szegény a vizesároktól.

Végre – makacsul ragaszkodtam hozzá, hogy megsimogathassam az oroszlánt – az ápolók vállalkoztak rá, hogy az oroszlánt felém hajtják – vízzel. Kézifecskendőket szedtek elő és a ketrec felől fecskendezni kezdték az oroszlánt. Az oroszlán így – két víz közé került s választotta azt, amelyik nem hatott rá közvetlenül. Előre menekült egészen a vizes árokgig. A vizesárok mentén aztán az oroszlánhoz léptem. Bőgött. Kezemet a fejére tettem:

– Barátságos bögést kérek – mondtam neki.

Így fényképeztek le.

Még csak felém sem kapott. Majd bolond lesz, mikor torkig ette magát lóhússal. Aztán – amikor a fényképezés is megvolt: a fényképész természetesen kívül volt a vizesárkon – az innenső oldalról kezdték fecskendezni az oroszlánt, mire az bögve – vagy sírva – visszavonult termeibe, illetőleg ketrecébe. Aminek az ajtaja megint lecsapódott. Egyedül maradtam az oroszlánbarlangban, miért is én meg elhagyhattam a kies vizesárok partját.

Ez volt az egész – oroszlánkaland.

HOL VESZEM EZT A NAGY ÉSZT?

Erdélyi turnénk első állomása Temesvár volt, a második Arad. Itt történt, ahogy kilépek a függöny elé, nagy taps, sőt tapsorkán fogad, aztán mikor a taps elül, egy icipici leányka szóval meg a második zsöllyesor szélén:

– Szejc baci kéjem, honnét tetszik azt tudni Peszten, hogy itt nájunk eszős idő váj ható?

S az előadás végén ugyanez a kislány azt kiáltotta fel:

– Az Isten áldja meg Szejc bácit százhusz évvel!

Ha a kislány kívánsága teljesül, akkor most még életem delén sem tartok. Ez kellemes .. .

Elképzelem, milyen izgatottan várhatott bennünket az apróság, hogy ezt a fontos dolgot tőlem megkérdezhesse.

A NAGYSÁG ÁTKA.

Azért van árnyoldala is a népszerűségnek. Vagyis a nagyság átka – viszont – a következő:

A közelmúltban – életem ötvenkettedik és szpikerségem huszonnegyedik esztendejében, valamint rekedtségem negyedik hónapjában beállított a lakásomra egy idős férfi s köszönt, jól megnézett és szólt:

- Tényleg a pozsonyi Scherz úr!
- Az hát. De kihez van szerencsém?
- Hát engem nem tetszik megismerni, Scherz úr? Ki mindjárt megismertem a pozsonyi Scherz urat.

– Kihez van szerencsém, mivel szolgálhatok?

– Én vagyok kérem X. Y., vagyis az a szabó, akinél a frakkot és felöltőt tetszett csináltatni. De . . . nem tetszett kifizetni.

Csak bámultam. Ő azonban folytatta:

– Pozsonyban, ezelőtt huszonkilenc évvel.

Talán az öcsém csináltatta?

— Nem, a Scherz Ede úr volt. Eddig nem volt rádióm, nem tudtam, hol méltóztatik lenni. Mostanában kapcsolták be, hallom Scherz, Scherz Ede, Scherz bácsi, ez csak a pozsonyi Scherz Ede lehet.

– Nem emlékszem, hiába ...

– A kedves esküvőjére készült a frakk.

– Az esküvőmre?

– És a felöltő is.

– Áhá, arra már emlékszem, hogy csináltattam valamit, de az nem frakk volt, hanem szmoking és úgy emlékszem, hogy nem önnél csináltattam, hanem annál a szabónál, akinek az ön üzletével éppen szemközt volt a boltja.

– Stimmel... Úgy tudom ugyan, hogy egyelőre az a szmoking sincs kiegyenlítve, de ez nem tartozik ide. Én frakkot csináltam és felöltőt.

– Tartozik, nem tartozik, mit lehet azt

már tudni manapság, ki tartozik huszonkilenc-
éves frakkért.

– Tessék, itt a számla, még az eredeti, ezer-
kilencszázkettőből... Egy frakk, egy külön fehér
mellény és egy felöltő, annyi mint kettőszáznég-
vennyolc korona.

S azzal előhúzott egy gyűrött és megsárgult
számlát. És mosolyogva folytatta:

– Hanem azért tessék elhinni, talán jobban
örülök annak, hogy ilyen nagy emberré tetszett
lenni, mint ennek az elveszettnek hitt és meg-
talált kétszáznegyvennyolc koronának. Szívből
örvendek ... Hiába, a pozsonyi Scherz Ede ...

Van, van átka is a népszerűségnek. Erre –
bevallom –, jó ideje nem is gondoltam. Hogy
azonban e tényállás így élém toppant, ez egy-
szerre kedvemet szegte.

Se huszonkilenc éves frakk, se huszonkilenc
éves szmoking, csak huszonkilenc éves számla ...

Igen, egy – életrajzúnt ember ül önök előtt.

ÖTVEN RÁDIÓTRÉFA.

Alábbi apróságokat öt esztendő tréfa-terméséből válogattam össze, mondhatom, hangyaszorgalommal. Lehet ugyan, hogy – balkézzel: balkezes hangya, ez azonban mindenestre jó gondolat. Vagyis a tréfákért csak csökkent mértékben vállalom felelősséget. Azért is, mert egyik-másik tréfát szerencsém volt szándékosan meg is hamisítani. Igaz, nem rosszaságból, sőt ellenkezőleg. Akiknek a személyéhez nagyon sok tréfa fűződik, azokéból egy-néhányat elvettem és átírtam olyanok nevére, akiknek nem volt. Jusson is, maradjon is. Huszonötéves szpíkери jubileumom alkalmából legyen mindenkinek jó napja! Akarom mondani, rossz vicce! Szives ember voltam világeletemben. Kerek huszonnégy esztendeje vagyok szpíker, most tagadjam meg magamat? A huszonhatéves jubileumomon?

SIKER, SIKER!

A rádió művészei azon vitatkoztak, hogy kinek volt nagyobb sikere. Vitatkoztak és licitáltak. Például:

– Nékem azt írta egy francia hölgy – mondotta *Szedő* Miklós, – hogy amikor énekelek, pezsgőt tétet az asztalára!

– Az semmi – harsogta túl *Sziklay* József.

– Én a múltkor úgy mondtam el egy viccet, hogy a newyorki tőzsdepánikot is fel kellett függeszteni az általános derűtség miatt.

BORZALMAS

Hát ez bizony borzalmas ... *D'Arrigó* Kornél kérdezi:

– Gyerekek, azt mondjátok meg, mi lesz Telekiből, ha egy villamos el akarja ütni?

– Teleki-tér . . . Teleki ugyanis biztosan kitér a villamosnak.

Hát nem borzalmas? Ez a vicc!

„KÉREK EGY FRÖCCSÖT”!

A PECHES EMBER.

Radó Árpád és *Machán Tibor* a nehéz gazdasági viszonyokról beszélgetnek. *Machán* úgy véli, sorsjeggyel kellene próbálkozni. De *Radó* a fejét csóválja:

— Én hiába próbálnék. Nekem olyan pechem van, hogy ha sorsjegyet vennék, biztosan a fogamat húznák ki.

OTT KÜNN SZŰKEBB!

Szöts Ernő vezető-igazgató feltűnően tágas szobában fogadja a látogatókat. *Forró Pál* mondta egyszer *Szöts Ernő*nek:

— Nagy szerencséje a sok ügyes-bajosnak, hogy ez a fogadószoba ilyen hatalmas.

— ?

— Innét legalább senkit se lehet kidobni, akármeddig alkalmatlankodik is itt.

—

— Nem lehet azt mondani ebben a szobában, hogy ott künn tágasabb!

S csakugyan: „Ott künn” sokkal — szű-

kebb. A hatalmas fogadószobához meglehetősen keskeny folyosón jut el az ember.

EGÉSZ ESTÉT BETÖLTŐ...

Vargha Imre igen meghízott a nyaralása alatt.

– Baj van – mondja neki *Zilahy Irén*.

– A rádió hallgatósága ugyanis megkívánja a változatosságot. Már pedig, ha te így hízol, nem-sokára egymagad betöltesz egy egész estét.

MADE IN AMERIKA.

Kőszegi Teréz félévi távollét után visszatért Amerikából. Először próbál ismét a Stúdióban. De a kitűnő *Kőszegi* csak jelzi a próbán az éneket, sőt néha csak a fejével biccent, hogy érti, rendben van már. *Komor Vilmos*, a karmester, mosolyogva megjegyzi:

– Ejnye, ejnye, kedves *Terike*, maga még mindig amerikázik?

MIT ÉR?

Cigányzenét közvetítenek a Stúdióból. Údy Árpád, aki éppen jelen van, gyönyörködve hallgatja a muzsikát. Azután megkérdezi a prímást:

— Tudja-e, barátom, hogy legalább fél-millió ember hallgatja most ezt a szép magyar muzsikát?

— Mit ér az, méltóságos uram, – legyint lemondóan a prímás, – ha nem lehet tényérozni...

A HOSSZÚ TÁRNA BOSSZÚJA.

Tatabányán helyszíni közvetítésre készülnek a rádió megbízottai. A társaság egy része már mélyen benn van a tárnában. De Gyarmathy Sándor s néhányan nem jönnek és nem jönnek. Visszafordulnak értük. S Gyarmathy ott ül, lehorgasztott fejjel, itatják, hogy magához térjen. Azóta a Stúdióban ezt éneklik:

*Hopp, a Sanyi rosszul lett,
Mert a tárna hosszú lett..*

SZILVESZTER.

Víg Miklós izgatottan – vagy kitűnően megjátszva az izgatottságot – újságolja barátainak, akik próbára gyülekeznek:

– Képzeljétek, legalább százan kérték levelezőlapon, levélben, sőt táviratban, hogy Szilveszterkor engemet okvetlenül szerepeltessenek a Stúdióban.

Érczkövy László felkacagott:

– Valószínűleg az ismerőseid köveledznek. Akik így akarják biztosítani, hogy nem töltöd társaságukban a Szilvesztert.

EINSTEIN.

Komlós Vilmos és *Berky* József Einstein relativitási elméletéről beszélgetnek ... *Komlós* mondja:

— Hogy mi az a relativitás, arra van es v kitűnő példám.

— Halljuk!

— Nekem például mindig az volt a vágyam, hogy olyan gazdag legyek, mint egy

herceg. És most végre e vágyam teljesült. De relative.

— Hogyhogy?

— E percben olyan gazdag vagyok, mint egy herceg. De csak mint egy Herczeg Jenő, aki épp az előbb szeretett volna ötven pengőt kölcsönkapni ...

PERPETUUM NOBILE.

Egyidőben özönével adtak le Nobiléről híreket rádión. *Abonyi Géza* megjegyezte:

– Úgy látszik, feltalálták a perpetuum nobilet!

LEGKÖZELEBB!

Gyula diákkal fiatal újságíró tanácskozik:

– Arról szeretnék előadást tartani – mondja, – hogy miként kell modern riportot írni. Például mindjárt egy hangzatos cím: Egy fiatal újságíró kéthónapi szakadatlan élethalálharc után a mikrofon elé került, akkor

ÖREG ARATÓ, EGY HELYSZÍNI KÖZVETÍTÉSEN

viszont mindössze kétórás előadásban olyan eleven képét adta a modern újságírásnak, hogy a rádió vezetősége...

– Állj! – szakítja félbe Gyula diák. – Ha ez mind cím, akkor úgyis így jelentik be az előadást: a terjedelmes cím miatt a szöveget legközelebb olvassa fel a szerző.

SALAMON KONTRA RADÓ.

Radó Sándor örök ellenfelének, *Salamon Bélának* újságolja:

– Úgy látszik, mostantól rendszeresen fogok szerepelni a Stúdióban.

Salamon azonnal tromfol:

– Sőt biztos! A rádióamatőrök már tömegestül szerelik le a készülékeket.

*

Radó Sándor a Stúdió előcsarnokában üldögél *Salamon Bélával*. Csevegnek.

— Én évek óta naplót vezetek – mondja többek közt *Radó*, – és minden érdekes gondolatomat beleírom.

— Minden érdekes gondolatodat? – csodálkozik *Salamon*. – És tele van már az első oldal?

*

Radó Sándor kérdezi *Salamon Bélától*:

— Mondd, *Bélus*, lesz sikerem a rádióban?

— Hogyne – feleli *Salamon*, – hiszen a közönség majd nem lát téged és ez már magában véve is fél siker.

BODÁN, BUDÁN.

Bodán Margit hatalmas emlékkönyvvel állított be a Stúdióba. *Matány Antal* habozás nélkül e sorokat költötte a könyvbe:

*Ha énekel az isteni Bodán,
Csodáljak őt Pesten, no meg Bodán.*

De Matány költeménye nem sokáig gyönyörködtette az olvasót. Az „irigy” *Szentiványi Kálmán* szindetikont kerített és leragasztotta. S ezt írta a leragasztott költemény helyére:

Ragaszkodásom jeléül. . .

HUMBUG, VAGY HUNBÚG?

Rátkay Márton mondta *Simon Harcsának* egy előadás után:

— Harcsa, engedd meg, hogy elragadtatásom jeléül felajánljam neked egyik rádiókészülékemet. Hálózati készülék!

— Ez megint valami humbug!

— Csak félig-meddig! Ugyanis a készülék hun bug, hun nem bűg.

TOUR, RETOUR.

Lányi Viktor kicsit megkésett egy szám megkomponálásával. Csak a főpróba délelőttjén tudta átnyújtani az előadónak. Aggódva érdeklődött:

— Mondd, kérlek, meg fogod te ezt délutánig tanulni?

— Ó, hogyne, hogyne. Kint lakom Szentlőrincen, amíg most villamoson hazaérek s onnét ebéd után vissza, úgyse csinálhatok mást, tanulok a villamoson, tanulok, megtanulom.

A főpróbán Lányi Viktor csak ennyit mondott az előadónak:

— Neked inkább Szolnokon kellene laknod.

MISKOLC MÉGSE BÚSUL.

Egy híres művésztől azt állítják, hogy mindössze négy gimnáziuma van. Ez a művész komor hangulatban érkezik próbára. *Bartos Gyula* odaszól neki:

– Ne búsulj, pajtás. Miskolcnak csak két gimnáziuma van, mégse búsul.

ZENEMENTES...

Eisemann Mihálytól kérdezi *Brodsky* Miklós:

– Mi a rádió ma esti műsora?

· EGY · SZENVEDÉLYES · RADIOAMATŐR ·
· ÉLETE · ÉS · HALÁLA ·

– Hattól hétig valami felolvasás, héttől nyolcig mit üzen a rádió, nyolc órakor az én szerzői estem ...

– Na és egész este semmi zene sem lesz?

MI - ROSSZABB?

Kiss Ferenc és Cselényi József énekesnőkről beszélgetnek.

— Van olyan, — mondja Kiss Ferenc — aki, ha egyet köhint, már lemondja az előadást.

— Az semmi, — toldja meg Cselényi József — de van olyan, aki akárhányat köhint, nem mondja le.

ÖNMAGÁVAL TALÁLKOZOTT.

Stróbl Ilonka, Szóts vezető-igazgató titkár-nője minden reggel olyan korán megy be a Stúdióba és minden este olyan későn távozik el onnét, hogy Koncz Sándor doktor egyszer már megjegyezte:

– Az Ilonka olyan későn megy el, olyan korún jön be, hogy egyszer a kapuban össze fog találkozni önmagával.

BOB ÚRFI, MEG A MIKROFON.

A Bob herceget természetesen át kellett alakítani a rádióelőadás céljaira és ezért húzni kellett egyik-másik szerepből. Így történt ez *Pomponius* szerepével is, mire *Sik Rezső* a következő epigrammában öntötte ki szíve keservét:

*Be kegyetlen a Huszka,
Szerepemet meghusztá!*

KÖZELEBB!

Rákosi Szidi a „*Nagymama*” címszerepét játszotta a mikrofon előtt. Az előadás javában folyt, amikor egy halk részletnél az üvegtablak mögött figyelő rendező a villamos transzparensszen leadta a „közelebb” figyelmeztetőjelét. A nagyasszony azonnal észrevette a figyelmezte-

test s gondolván merészet és nagyot, megfogta a mikrofont, állványostól együtt – előadás közben még csak érinteni se szabad – s nyugodtan „közelebb” vonult a mikrofonnal a rendező ablakához.

A JÓ SZÁM.

Weigernd Tibor egy napon lelkendezve rohant be a művészsobába:

— Gyerekek, százötven pengőt nyertem sorsjegyen!

— Úgy? És mi volt a sorsjegy száma? – kérdezte látszólag egykedvűen *Sebő* Miklós.

— Négyezerhatszázhuszonkettő – felelte *Weigand*.

— No, ez az első jó szám, amit hallok tőled.

EZ MÁR KOMOLY!

Azt mondják, *Csanády* György rendezés közben nem ismer tréfát. S egyik ifjú színművész az egyik próbán következetesen nem

tartotta be a rendező utasításait. A próba végén Csanády vésztjósító arccal lépett a fiatal színészhez és így szólt:

– Figyelmeztetek, ha holnap sem veszed komolyan a próbát, ma vagy utoljára a Stúdióban!

Nem ismer tréfát?

EGY KARD-DALOS.

Vigyázzunk, a címben nincs sajtóhiba! Nem kardalos, de karddalos. Tehát *Paulini* Béla egy csatajelenethez padfélét csináltatott, de jól ki-párnáztatta. A szereplők pedig kardot kaptak a kezükbe s „csata” közben ugyancsak püfölgették ezt a párnás padot. Laurisin Lajos csata után „fáradtan” jegyezte meg:

– Ördög hitte, hogy végül... kard-dalos leszek !

JÓ TANÁCS.

A Stúdió egyik közismert művésze, aki nagy rádióamatőr hírében is áll, megkérdezte *Tomcsányi* Bélától, a rádió mérnökétől:

— Mondd kérlek, mit csináljak? Az audion-lámpám rettenetesen bűg.

— Talán kösd össze a fűtőszálat az anóddal.

— Akkor kiég a lámpa!

— Nos, hallottál te már egy kiégett lámpát bűgni?

A DRÓT A MULTÊ.

Polgár mondja:

– Újra előadjuk a Drótostótot.

Kiszely mondja:

– De legalább stílusosan kellene elnevezni.

– ?

– Dróttalantótnak.

HIDEG A VÉRE.

Szõts Ernő vezető-igazgatóhoz beállított *Kerpely* Jenő és száz pengő előleget kért. A vezető-igazgató eltűnődött:

– Száz pengő előleget adjak? Hát erre előbb alszom egyet. Gyere, kérlek, holnap.

Kerpely nagy hidegvérrel felelt:

– Csakhogy nekem már ma este kellene a pénz. Méltóságos uram, nem alhatnál rá ma kivételesen ebéd után?

KÁNIKULÁBAN.

Amolyan hóhullámos szeptember van. Nagy Margit énekel a mikrofon előtt.

— Érdekes, – mondja Palló Imre – mintha ma még lágyabb lenne Nagy Margit hangja, mint legutóbb.

— Ez természetes – véli Rosier Endre. – Azóta kerek tíz fokot emelkedett a hőmérő.

JÓ VISELET.

Egy ifjú művésznő először játszott a Stúdióban. A bemutatkozás után *Gyarmathy* Sándorral beszélgetésbe akart bocsátkozni. Téma hiányában így kezdte:

— Érdekes, mintha az ön arcát már láttam volna valahol.

— Az könnyen meglehet, – felelt *Gyarmathy* ravaszul, – mert rendszerint ezt szoktam viselni.

BEMENT...

Zerkovitz Béla útja a nagy előadóterem mellett vezetett el, hát bement. Aztán már benn is maradt. *Berg* Ottó tartott zenekari próbát. *Zerkovitz* Béla végigülte. Nem *Berg*et, hanem a próbát. A próba végeztével *Berg* megkérdezte tőle. Nem a próbától, hanem *Zerkovitz*tól:

– Minek köszönhetjük a szerencsét, hogy az egész próbát végigülted? Talán közölni kívánsz valamit?

– Nincs nekem barátom semmi mondani-valóm – mosolygott *Zerkovitz*. – De ismerlek

benneteket. Ha a próba befejezése előtt távozom, még képesek vagytok rámfogni, hogy magammal vittem valamelyik melódiát.

BOCSÁNAT, MŰVÉSZNŐ!

Egy hölgy énekel a próbán. De cseppet sem erőlteti meg magát. Végre *Kazacsay* Tibor rászól:

– Bocsánat, művésznő, igazán zavarban vagyok. Nem tudom, hogy takarékoskodik-e a művésznő a hangjával, vagy megtakarított hangjával énekel?

NINCS KORKÜLÖNBSÉG.

Vendreg Ferenc találkozik a Stúdió művészsobájában egy orvossal, aki férje egy művésznőnek.

— Doktorkám, – panaszkodik az örökifjú *Vendrey*, – olykor fáj az egyik lábam.

— Ez bizony a korról jár – felel az orvos.

— Ugyan? – hitetlenkedik tréfásan

Vendrey. – Hiszen a másik nem fáj, az pedig éppen olyan idős.

ÁR ÉS APÁLY.

Z. Molnár László a kisleányáról áradozik a Stúdióban. Hogy milyen szelíd, kedves, milyen házias és így tovább. Egy kardalos felsóhajt:

- Hej, ha nekem egy leányom volnál
- Miért, egy sincs?
- Dehogy ... Épp az, hogy kilenc van.

ID. TELEKI.

Czobor Ernő egyszer a kövelkező megdöbentő kérdéssel fordult a jelenlévőkhez:

– Nos, ki tudja megmondani, mi lesz Telekiből, ha megöregszik?

– ?

– Aggteleki! – mondta Czobor és elmentekült.

A K I M A T T A L F O R D U L V A R E N D E N .

A SUGÁRZÓ SUGÁR.

Nagy volt az öröm a Stúdióban, hogy *Sugár* Károly, a Nemzeti Színház művésze súlyos betegségéből felépült, sőt újra megjelent a mikrofon előtt. Három egyfelvonásosban lépett fel, *Fűzi* Matild, meg *Forgács* Antal társaságában. Sugár kicsit drukkolt:

– Már olyan régen nem játszottam, hogy szinte lámpalázat érzek – jelentette ki.

Gózon Gyula viszont éppen cihelődött, hogy távozzék a Stúdióból. De erre mégis visszafordult:

– Ugyan, Károly, – mondta – hiszen a siker kabalája a nevetekben van. Ahol ti hárman felléptek, ott a játék minden *forgácsát* ragyogó *sugár fűzi* egybe. Nem igaz?

LEGYEN SZERENCSENK!

Polgár Tibor, mint újdonsült férj, így szól *Kalmár* Pálhoz:

– Feleségem ma készíti élete első ebédjét. Nem lennél a vendégünk?

— Nagyon szívesen, — válaszol Kalmár.
 — Tudod, hogy mindig megosztottam veled életed minden bűjät-baját.

A TAKARÉKOS EMBER.

— Képzeld, — meséli id. *Toronyi Gyula* — *Pilinszky Zsiga* estélyre ment és két viccet kért tőlem.

— Nos és el is sütötte?

— Csak az egyiket. Azt mondja, meggon-
 dolta magát és a másikat eltette egy következő
 estélyre.

MECCS.

A művészsobában előadás előtt nagy
 kérdés-felelet meccs folyik *Pethes Sándor* és
Dénes György között.

Pethes kérdez:

— Mi a Dreyfus-ügy?

— ?

— Sok hűhó semmiért.

Egy-null Pethes javára.

Dénes kérdez:

— Hogy hívták Zacconit, ha frakkban volt?

— ?

— Frakkoninak.

Egy-egy, de – Dénes javára.

A meccs folytatását fel kellett függeszteni, mert az előadás megkezdődött. Szerencsére.

HASZNÁLAT ELŐTT, HASZNÁLAT UTÁN.

Haraszthy Lajos az ifjú titánnak, akinek a darabját éppen elolvasta, azt mondja:

– Ilyesmit bizony mi nem használhatunk.

Az ifjú titán sértett önérzettel feleli:

– Nem kell azért olyan nagyra lenni. Nem ön az egyetlen dramaturg, aki ezt a darabot nem használhatja.

NURMI ELŐADÁST TART.

A felolvasóban a Rádió Szabadegyetem előadása folyik, az előadó a sportnak az emberi

lélek fejlődésére való hatásáról beszél. A társalgóban duruzsol a hangosanbeszélő, míg *Uray Tivadar* meg nem szólal:

– Mi történne a Rádió Szabadegyetem címével, ha egyszer Nurmi tartana itt sportelőadást ?

Általános csend fogadja a kérdést.

– Semmi különös, csak egyetlen betűje megváltoznék.

— Ki vele hát! – türelmetlenkednek többen is.

— Nos, Rádió Szabadegyetemre változna a címe.

VÉRZŐ SZÍVVEL . . .

Szórakozottságomban olykor követek el botlásokat. Kevesebbet természetesen, mint amennyiről az adoma-kedvelők tudnak. De mivel én most a rádió humorát írom, íme érzékenységem fenntartása mellett közléteszek néhány olyan botlást is, amit nem követ-

tem el. Nem és csak azért sem. Hát azért persze néhány olyat is, amit elkövettem. Hogy melyik a valóságos? Melyik a nem valóságos? Azon viszont most ne vitatkozzunk, kedves olvasóm . . . Szóval záradéknak következik néhány ön-vicc. Vértő szívvel, de fölemelt fővel! Tehát érzékenységem fenntartása mellett...

Egyszer így mondtam volna be egy futball-eredményt:

„... A Hungária-FTC ma délutáni mérkőzésének eredménye: 1:1. Félidő 5:3, az FTC javára.”

*

Továbbá...

Gramofonhangverseny: „ ... következik Mascagni: Cavalleria-rusticana, Parasztbecsület.

Így olvastam volna?

„ ... következik Leoncavallo Parasztbecsület.”

*

Valamit...

Az Ezer cigány hangversenye alkalmából: „Következik Rákóczi kesergője.”

Franciára így fordítottam volna?

„ ... vous entendrez .. . kesergő par Rákóczi.”

*

Azután ...

Atlétikai versenyek: „... versenyen Késmárki 1.95 métert ugrott.”

Ezt olvastam volna?

„... versenyen Késmárki százkilencvenöt métert ugrott.”

*

Egyszersmind ...

Berlini jelentés: „... die deutsche Hochschule für Leibesübungen ...”

Így olvastam volna?

„... die deutsche Hochschule für Leibesübungen.”

*

És aztán...

Ferencváros–Hungária más alkalomból: „... az ötödik percben Takács II. gólt lőtt.”

Ezt így olvastam volna?

„Az ötödik percben Takács két gólt lőtt.”

*

És ez az ötvenedik vicc ...

Horvát est a Stúdióban: „... következik, dal: Este a Száván.”

Hogy ezt így fordítottam volna le:

„... ein Abend an der Sau.”

Érzékenységem fenntartása mellett. És mint említeni szerencsém volt, vérző szívvel, amint a

képen is látható, bizonyos mértékig, túlságosan nem.

*

Azaz ráadásnak – ez már olyan képtelenség, hogy úgy se számít – egyszer állítólag egymásután a következőket mondtam volna be:

Hölgyeim és uraim. X. Y. úr felolvasását befejezte. Rövid szünet után következik Bura Károly cigányzenekarának hangversenye a Palace-étteremből.

Utóbb. .. Hölgyeim és uraim, következik Bura Károly cigányzenekarának hangversenye az Emke-kávéházból.

Utóbb ... Hölgyeim és uraim, Bura Károly cigányzenekara folytatja hangversenyét a Gellért-szállodából.

Végül... Minekutána közben számtalan rádióelőfizető hívta fel a Stúdiót – hogyan, Bura Károly cigányzenekara másfélórán belül végigmuzsikálja Budapestet? – rágalmak szerint így fejeztem be a konferálást:

Hölgyeim és uraim! Helyesbíték. Bura Károly cigányzenekara a Baross-kávéházban hangversenyét befejezte.

Rút rágalom, ez nyilvánvaló, de viccnek jó, tehát humoros könyvem érdekében – ezt is köszönöm.

EGY SZPÍKER STATISZTIKAI ADATAI.

Most, hogy rekedt vagyok s nem beszélhetek – írok. Nem sírok, hanem írok. Ám írás közben eszembe jutott, érdekes volna egy fejezetet nem annyira a betűkre, mint inkább a számokra is felépíteni.

Nosza, rajta, jó Scherz!

S gondolatomat tett követte.

Bevallom, egész életemben se adtam össze, vontam ki, szoroztam, osztottam annyit, mint kedvéért e fejezetnek, amelyik „Egy szpíker statisztikai adatai” jó száraz címet viseli. Igaz, életemben se írtam annyit, mint e – könyv kedvéért.

De lássuk szorgos számolásaim eredményét.

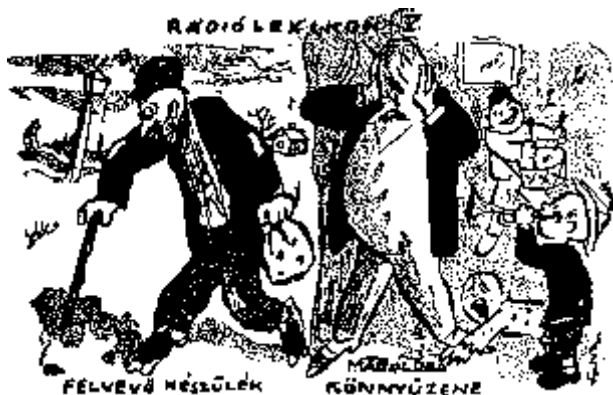
Tehát ha a hang sebessége másodpercenként 333 méter, akkor például az a hang, amit én szpikeri pályám legkezdetén, tehát huszonnég évvel ezelőtt, kiejtettem, az e pillanatban – vagyis 1930 dec. 12-én d. u. 3 óra 16 perckor – pontosan 192,414.163 kilométer távolságra van

a földtől, vagyis tőlem. Tehát régesrég elhagyta a Holdat, a Marsot, a Jupitert, az Uránuszt, olyannyira, hogy most mintegy 2714 kilométerre már benne jár, az innét harmadik naprendszerben.

Elképzelhetetlen türelemmel megállapítottam továbbá, hogy amennyiben huszonöt esztendő alatt a beszéd helyett írok, ma mintegy 7539' kötetből álló Scherz-könyvtár áll az emberiség rendelkezésére... akár, több író eztán már ne is szülessen. Megjegyzem, e kötetmennyiség akkor érvényes, ha a könyvekben semmi illusztráció nincs, sőt számításaimnál a könyvekben tömegestül előforduló fél sorokat sem vettem figyelembe. Ha a fél sorokat meg képeket is számításba veszem, akkor természetesen a kötetek száma az előbb megállapított számnak mintegy másfélszerese. Ha 11.308 illusztrált kötetből idők folyamán csak kiadásonként tíz-tíz példányt adok el – ennyit nálamnál gyengébb írók is feltétlenül eladnak – akkor most 226.100 pengő áll rendelkezésemre, természetesen a kamatos kamatokat figyelembe sem véve.

Sikerült azt is kiszámítanom, hogy amennyiben az élősznál maradok ugyan, de viszont a huszonöt év alatt elmondottakat valamilyen okból egyfolytában mondom el, akkor tizenegy hónapig és négy napig kellene szakadatlanul be-

szélnem, éjjel és nappal, evés és ivás nélkül, hogy a munkát teljesítsem. Ha nemi magam számítom ki, szinte elképzelhetetlenül hatalmas idő, evés és ivás nélkül. Ám ha ezt az egyfolytában való beszédet egy pergő nyelvű menyecske folytatja le, akkor 25 évi beszéd-összegem már százharminckét nap alatt letörlesztődik. Úgy számítva, hogy a pergő nyelvű menyecske két és félszer olyan gyorsan beszél, mint én, csak ne zsenírozza magát. S egy jól pergő dob ugyanezt a beszédmenyiséget bizonyára alig százharmincegy nap alatt lebeszélte volna, természetesen éjjel és nappal egyfolytában. (Azt már nem szívesen hangsúlyozom, hogy étlen és szomjan, mert akkor tisztelt oilvasóim azt hiszik, hogy a statisztika is vicc.) Naponként átlag negyvenszer hallóztam!

Egy év alatt tehát 146.055-ször. És ugyanezek a hangok lenyomatva, egy 985 oldalas kötetet tennének ki, ez se lenne érdektelen kötet: kilencszáznyolcvanöt oldalon, csupa halló.

Rengeteg szorzás, osztás, összeadás, kivonás eredménye például ez a szám: 48 kilométer! Született pedig alábbiak szerint? egy nyomtatott betű hossza, két milliméter. Gondoltam, ha az általam kimondott hangokat betűkben nem egymás mellé, hanem egymás fölé rakom, ugyan mekkora tornyot mondhatok magaménak? így derült ki, hogy a betűtorony magassága negyvennyolc kilométer lenne. Tehát több mint ötször olyan magas tornyom volna, mint a Gaurisankar magassága. Negyvenhét kilométer és hétszáz, méterrel magasabb tornyom volna, mint a híres Eiffel-nek Párizsban, a bábeli toronyról nem is beszélve, mert az úgyis összedült. S e toronyból olyan kilátás nyílnék, hogy a földről éppen semmit se lehetne látni, se szabad szemmel, se távcsővel. Talán az ezredik emeletének az ablakából valami csekélységet...

De cseppentsünk a száraz matematikába egy kis lírát is. Nos, ha a mikrofon ténylegesen közvetítette volna a szívem verését, hallgatóim huszonöt év alatt mintegy 64.319,792.536 esetben hallották volna a szívem dobbanását. Feltéve, hogy mindig figyelnek.

Az igazi statisztika kétségtelenül nagy lelkiismeretességet kíván. Az érzékenységet itt már például eleve mellőzni kell. Kiszámítottam tehát azt is, hogy évi fél helyesbítést számítva, 25 év alatt kerek tizenkét és félszer helyesbítettem. Óriási szám, szégyenlem is, de e fejezetben statisztikus vagyok, a statisztikus a számok embere, viszont a számok nem tűrik el, hogy a számoló a maga kénye-kedve szerint bánjon velük, hamiskodjék, ki is kérnék maguknak.

Megállapítottam azt is, hogyha a fentebb említett betűtorony helyett búzatornyot építek – vagyis betűk helyett búzát veszek – és az egész búzatornyot zsákokba öntöm, hány vágón búzát küldhetek a malomba, illetőleg hány malom között kell a búzatornyot szétosztanom, hogy például egy hét alatt elkészüljenek az őrléssel. De ezt a számítást a gyerek valahová elkacatolta s most már mégiscsak unom a számítást újra kezdeni. Nem is kezdem, engedelmet.

Illetőleg egyetlen kis számítási föladat kedves olvasóimnak! Tehát... Csakugyan nem téves közhit, hogy idők folyamán néhányszor a mikrofon előtt is köszörülgettem a torkomat. Igenis köszörültem! Egy év alatt 29.201-szer. Méltóztassék kiszámítani, hány kis-bicskát, hány konyhakést, hány borotvát, hány szabóollót köszörülhettem

volna élesre, ha köszörűsnek születtek és nem szpíkernek.

Sőt ezzel befejezem az Egy szpíker statisztikai adatai című fejezetet is. Hatalmas munka volt, óriási számok. De minden számítás abszolút pontos. Aki azonban bármely számítás eredményének helyességében kételkednék, azt természetesen tisztelettel arra kell kérnem, hogy – számítson utána.

ELEGYES KÖLTEMÉNYEK.

Az „elegyes” költemények egy részét a rádióban szereplő művészek vetették papírra, míg a másik része a közönség leveleiben érkezett hozzám. Azok a versek, amik szeretettel vannak tele, a közönség köréből származnak, Azok, amik csipkelődők, személyes „barátaimtól”.

NYÁRBAN, TÉLBEN.

*Nem gondolom, no már ácsi!
Hogy ha beszél a Scherz bácsi.
Hallgatom én lesve félve,
Egész évben, nyárba' télbe'.
Égőn süt nap, avagy havaz,
Scherz kedélye – örök tavasz.*

„ÉN HOZZÁM KISZÁLLJON!

*Itt lakom én Scherz úr Rákosszentmihályon,
Majd ha ideje lesz, én hozzám kiszálljon,
Meglél Csömöri-út----- alatt
A gégémen épp most egy korty bor leszaladt!
Előre is ittam az egészségére,
A többit pediglen teszem máris földre,
Addig is Scherz urat áldja meg az Isten,
Akár vidéken jár, akár Budapesten,
Írásomat ezzel befejezem itt mán,
Leghűbb hallgatója vagyok - István.*

AZ ÚJ PRÓFÉTA.

*Világ sora mégis javul,
Remény az új nap hajnala,
Nem csoda, hisz a Scherz bácsi
Csak helyesbít itt-ott rajta.*

HOGYHA...

*Hogyha a Stúdió túróslépény lenne,
A Scherz bácsi volna a mazsola benne.*

SZÜNET UTÁN, SZÜRET!
 (Az ismert szünetjelre).

Höl-gyek, u - rak fi-gyel-je-nek jól:
 Stú-di - ó - ból ki - csi csen-gő seől.
 Szü-net... de im' kö-zelg a vig perc,
 Szü-ret, hogy-ha kon-fe-rál a Scherz.

AZ SCHERZ NÓTÁJA.

Magas Scherznek teteje,
 Teteje.
 Deresedik a feje,
 A feje,
 Mégis vidám, virgonc legény ökelme,
 ökelme,
 Scherz bácsi a Studiónak szpikerje,
 Szpikerje.

Valahányszor a vízállást vitatja,
 Vitatja,
 Torkát rája némi sörrel itatja.
 Itatja.
 Ügy viseli a vízállást ökelme,
 ökelme,
 Scherz bácsi a Studiónak szpikerje,
 Szpikerje.

ZEUS MEGTÉRÉSE.

*Zeus megunta otthonát
És kóbor-útra kélt,
Felment a Marsra, majd tovább
A Hold-csillagra tért.*

*Megnézte a Saturnuson
Mint kering hű gyűrű,
S a Jupiter vén rétjein
Süpped-e még bürü?*

*A Neptun is vonzotta már,
Az Uranus is. Ó,
S kíváncsi volt, a Vénuszon
Vájjon mi rossz s mi jó?*

*Megnézett ezer csillagot,
S esett az álla le,
Sehol egy cseppnyi élvezet!
– S a földre szállá le.*

*Egy elhagyott kicsiny tanyán
– Tógája már szakadt, –
Kopogtatott hát csöndesen
S hangzott magyar „Szabad!”.*

*Belépe hát öreg Zeus,
S megállá hirtelen,
Minő gyönyör! – emígy kiált,*

MEZESKALÁCSLAKOMÁSA STÚDIÓBAN

*Volt már ezernyi dalnokom,
Volt lantosom elég,
De ilyen ércet kongani
ó ilyet sohse még!*

*Ki szól, ki zeng itt hangomon,
örvendezett Zeus.
Hisz ily gyönyör, hisz ily gyönyör
Minden bút messze űz.*

*Történjék bármi, maradok,
Tűrök vihart, veszélyt,
– A rádió szól odabenn
S belőle Scherz beszélt!*

KÖSZÖNETEM JELÉÜL.

*Van egy heves feleségem,
örökösen jár a szája,
Ettől a sok pereléstől
Bolondul a házam tája!*

*Perel éjjel, perel nappal,
Elhallgatni sose képes,
Csak amikor rádiónkba
Scherz bácsi szól be, az „édes!”.*

*Ily csoda a házam, amíg
Rádióm nem volt, nem érte.
Édes, kedves Scherz Ede bá'
Áldja meg az Isten érte!*

KEDVES EGÉSZSÉGÉRE!

„Hol voltál megint?!” – korholtam fiam.
 (Ki elcsavarog néha, estelen.)
 „A múzeumba!” – szólt a kis hamis.
 „Hát már megint hazudsz, te szemtelen?!”

S e pillanatban: szól a rádió!
Fiam számára íme, víg vigasz,
Mert kisfiam feltoppan s felkiált:
 „Scherz bácsi prüsszent, szóm tehát igaz!”

KI Ő?

Soha sincs bánata: minden szava vidám,
Cukros egy ember ő, jobbat ki is kíván,
Hallgatjuk örömmel, hajnalban és éjjel,
Erőtéljes hangja mint hullámsík széjjel.
 „Rádiós kedvence, kitalálja bárki
 Zengje egész világ: éljen Ede bácsi!

VIGASZ.

Hogyha kedves hangját hallgatom,
Elfelejttem minden – bánatom ...

Ó, Ó. . .

Ez a versí ugyan Radóhoz is szól,
 amit nem helyeslek, – vicc! – de
 azért a verset beteszem a könyvbe.

*Ő, milyen szép, ó, milyen jó,
 Hogy van Pesten egy Stúdió!
 Hallunk sportot, híreket,
 Cigányzenét eleget.*

*Van két kedves konferáló,
 Este Scherz és reggel Radó.
 Kedves mind a két bemondó,
 Hálás érte a hallgató.*

*Scherz bácsinak és Radónak,
 Kívánunk sok minden jókat,
 Boldogságot, egészséget,
 Vidámságot, hosszú éltet.*

*Fogadják el hát szívesen
 Ez egyszerű, kurta versem,
 Önöknek írni mánia,
 Nevem pedig – Mária.*

VIGYÉK!

*Ördögnek kell a Liszt-sterc,
 Ha konferál nekünk – Scherz.*

DAL . . .

*Van, aki tagadja, van aki bevallja,
A szpiker-beszédnek is van néha alja.*

A CSEVEGŐHÖZ.

*Szép a hangja, ez a fő,
Csupa fül a férfi s nő:
Ha a Scherz bácsi cseveg.
„Ezt mondja a hű sereg.
„Rózsás kedvet kereső ...
Zircen íródott most róla,
Ez a lelkes kicsi nóta.
De biztosan mindenhol,*

Ezt írják Scherz bácsiról.

J O B B I D Ő P R O G N Ó Z I S T !

Kedves jó Scherz bácsi
 Március is múlik,
 S húszfokos hidegben
 Könyünk árja hullik!
 Ha nem hinné el, hogy
 Színigazat szoltam,
 Jöjjön hozzánk, s mérje
 Nyakig érő hóban.
 De csak gyalog jöhet,
 Szomorú, de való,
 „Befűtta itt még a
 Vasútat is a hó!”
 Panaszimat mostan
 Sorra előveszem,
 S melljük kérdésem
 Ilyenmódon teszem.
 Gyertyaszentelőkor
 Megbukott a medve,
 Mert a nagy hideget
 Túlkomolyan vette,
 Vélte, úgy lesz most is
 Amikép volt régen
 A nagy hideg után
 Melegebb nap lészen
 S kintmaradás lévén
 A felsőbb parancsa,
 Tudom, hogy azóta
 Lefagyott a mancsa.
 Jött jégtörő Mátyás,

Tört is egy kis jeget,
De nem bírván szusszal
Nem tört meg eleget.
S mivel nem barátja
ő sem a fázásnak,
Elmehetett végül
Szénhordó munkásnak.
Mondja meg Scherz bácsi,
Mit lehet itt tenni,
Fogunk-e májusban
Kék ibolyát szedni*?
Aztán Sándor, József,
No meg a Benedek,
Mefagynak-e mikor
„Hozzák a meleget”?
S ha hozzák, hol veszik?
Be jó lenne tudni,
Időprognózisból
Nem kéne megbukni!
Közeleg már húsvét,
Az öntözés napja,
Befagy-e öntöző
Kannánknak a csapja?
Itt van a sok kérdés,
Kérek reá választ,
Hátha lelkemben még
Reménységet támaszt!
Válaszát küldheti
Dróton vagy levélben,
És ha önnek tetszik:
„Időjelentésben!”

NÁTHA UTÁN KÖPÖNYEG.

*Nagy örömmel halljuk, hogy már ismét beszél,
A náthája elmúlt, nincsen semmi veszély.
Hanem azért kérjük, vigyázzon magára,
Forralt bort tétessen – háza asztalára.*

A VISZONTHALLÁSRA!

*Budapesthez elég közel fekszik ócsa,
Melyet körülölel nem kis számú tócsa.
Így veszi önt körül féltő aggodalmunk,
Mert egészségéről most nem sok jót hallunk.
Kívánjuk, hogy térjen egészsége vissza,
Kedves hangját fülünk oly szívesen issza.
Soraim végeztén nincsen egyéb hátra
Mint hogy szívből mondjam: „a viszonthallásra”*

NÉHA...

A vers gonosz célzatú, a poén logikája sántít, de a vers, mint vers – mi tűrés, tagadás :– jó.

*Néha-néha köhög is,
Néha-néha krákok is,
No, de édes Istenem,
Kiárad az árok is ...*

TERC.

*Mint a hangot a szép terc,
Kíséri éltünk a Scherz,
Reggel, délben, estelen,
Velünk van ő szüntelen.*

*Víg a ház, ha ő beszél,
Múlik harag, szenvedély,
Jó kártyában a jó terc,
De tercnél is jobb egy Scherz.*

SZÉPEN HANGZIK?

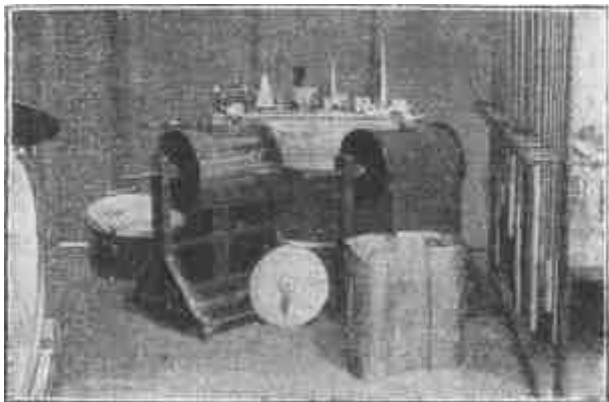
*Verset írok mostan én,
Pedig sose tettem,
De a Scherz úr kedviért
Íme elkövettem.*

*Hogy mindig oly jól beszél,
Azt dicsérem mostan,
Megírom, ahogy tudom,
Rím be faragottan.*

*Ede bátyám, jó Scherz úr
Tőlem ezt fogadja,
Bár nem hangzik oly szépen
Mint a kegyed hangja.*

A SZORGALOM HÁTRÁNYAI.

*Szívből köszöntöm én kedves szavú Scherzet,
Aki is bmondja az órát, a percei.
Bemond egyebet is, szorgalmasan beszél,
A torkát e miatt érte is most veszély.
Lám köhög egy kicsit, hallom két nap óta,
Nem csoda, hisz szava nagyvilágot rója.
De múltjék el a baj, értünk cselekedte,
Inkább, ha ráérek, köhögök helyette.*

CSENDÉLET: AZ ESŐ, SZÉL – PIHEN.

A HANGKULISSZÁK MOGUL.

Mivel az úgynevezett hangkulisszák épp elég humoros valamik, kerüljenek be!

Esik az eső... Igazán egyszerű valami – esőt csinálni. Nem kell hozzá egyéb, csak negyed zsákra való kavics. No, meg egy lyukacsos pléhdob, bár a lyukacsok nem lehetnek nagyobbak, mint a kavicsok, mert ha nagyobbak, a kavics

kiesik és – nem esik az eső. A kavicsok benne vannak a dobban, a dob forgatható s ahogy lassabban vagy gyorsabban forgatják, az esőgép olyan zajt hallat, ami szitáló eső, vagy éppen zápor zajának felel meg.

Fúj a szél... A juhászlegény ugyan cseppet se fázik, sőt az ügyelő sem, ha a – szélgépet forgatja. Esetleg ki is hevülhet, ha – orkánt forgat. Ez a gép is dob-féle, de a szél, vagyis a gurnik nem a dobon belül vannak, hanem kívül s ez a dob lécekből való. A gurnik fíkszek – igazán biztos állás –, ahogy a lécből való dobot az illetékes forgatja, a kisebb-nagyobb súrlódás szívességéből süvítő hang támad, szellő, szél, szélvész.

Zeng az ég... Mindjárt lecsap a villám, vagyis az ügyelő már ott áll az üstdob mellett, hogy a hatalmas dobverővel lecsapjon, aztán különböző művészi „futamokkal” lejátssza, ahogy a villámcsapást követőleg a moraj lassan elül. Bár nagyobbfajta pléhlemezzel is csinálnak égzengést, rázzák a lemezt, mint a „rongyot” – sőt a lemezes égháború talán még jobban hat, mint a dobos. Legalkalmasabb az alumínium-pléh.

Tűz, tűzvész... A művészek nyugodtan mondhatják szerepeiket, az ügyelő majd rak rő-

zsét a tűzre: ott áll már közvetlenül a mikrofon előtt, a kezében néhány vékony fenyőfa-pálcika, úgy rak a tűzre. Mondom, a táborozók olykor két-három méterrel távolabb – melegszenek. Pásztorok ugyanilyen tűz mellett beszélnek meg ügyesbajos dolgaikat: hány bárányt ettek meg a farkasok stb. Szikra pattog, ha karácsonyi csillagszórót tart közvetlenül a mikrofon elé az ügyelő. A tűzvész zaját egy oxigénpalack segítségével lehet utánozni, a palack csapját nyitják, zárják, ez az eljárás a megfelelő zajt adja.

Harangoznak... A rádió mindennap közvetít igazi harangszót. De színdarabok mellé, természetesen csak a Stúdió megfelelő szerkezetét használhatják. Hosszú és különböző vastagságú rézcsövek lógnak a nagy leadóterem végében, két sorban, csövek egész légiója, hatalmas fakalapácsokkal ütik e rézcsöveket, amikor a szerző harangzúgást ír elő. Mennél vastagabb a rézcső, annál mélyebb a hangja.

Vízesés... Furcsa, de ugyanúgy csinálják, mint a tűzvést, oxigénpalackkal.

Hajó, vagy gyári gőzkürt. Ezt közepfekvésű *h* és *e* hang, a harmóniumon egyszerre lenyomva, adja.

Csattog a kard... A kardok, török a maguk valóságában csattognak. Olykor két szereplő vív egymással, máskor az ügyelő ragad fel két tört, vagy kardot és vív – önmagával. De van „csatagép” is, ha „tömegharc” folyik, ez kerül mikrofon elé. Kerekas pad ez, erősen kipárnázva. A szereplők ütik-verik a párnás padot, a kardok olykor összezsattannak és a pad megkapja a magáét. A pad kerekerei arra valók, hogy a harci-zaj „közeledhessék”, meg „távolodhassék” is.

Ropog; a puska. A puskaropogást a fűtőtesten csinálja az ügyelő, a fűtőtest,merőlegesen sorakozó csövein futtatja meg a megfordított dobverőt s ha; frissen húzza végig, ropog a gépfegyver. Az igazi fegyverlövés – riasztópisztoly – hangja mikrofonon át „nem hat”. Egyes lövésekhez megfelel valahogyan az üstdob, de nem kell művészkedni, mint az égzengésnél. Csak bele!

Robban a gránát. Két méter hosszú, egy méter széles, másfél méter magas láda – benne üvegcserep, vas- és pléhdarabok – függ egy állványon. Az állványra keményfából való kalapácsok vannak szerelve, amik a megfelelő pillanatban egymásután, vagy egyszerre a ládába csapnak.

K
E
R
E
K
E
S

C
S
A
T
A
G
É
P

Szekérszörgés. Szekér zörög a köves úton: játékkereplőt lassan forgat az ügyelő. Ha az „út nem nagyon köves”, megfelel a hullámos plébából való ismert mosóeszköz. De ezen most sodrófát görgetünk. Szekér nyikorog: szerencsére megfelelően nyikorog a Stúdióban egy csavaros zongoraszék, megolajozni szigorúan tilos!

Ajtócsapódás. Ez valódi. Igazi ajtót csapdosnak, bár a Stúdiónak ezen az: igazi ajtaján még se lehet járni-kelni. A nyílása egy téglamélységen túl be van falazva. Hát mégis csak áljtó ez az igazi is?

Pénzcsörgés, sarkantyúpengés. Ha igazi pénzt kézben csörgetnek a mikrofon előtt, úgy kopog, mint a kavics, az aranypénz is. De párnán rázogatóva, még cseng valahogyan. Legjobbna látszik egy – szerkezet. Acélrúd, amin réztárcsák sorakoznak, kettő-kettő érintkezhet, a tárcsapárok közt azonban hézagok vannak. Ezt a kistafirozott vasrudat rázogatóva a mikrofon előtt, a „pénz” meglehetősen csörög. A sarkantyúkat nem kötik lábra. A kézre kötik, akarom mondani kézbe fogják, igen, a mikrofon előtt sarkantyús kezek ropják a táncot.

Megy a gőzös... Húsdarológép, meg két deszkadarab, amire csiszolópapírost szögeztek, meg az oxigénpalack, együtt: megy a gőzös!

Susog a lomb. Vékony zsírpapírszeletkék lógnak fonálon. Ahogy a szél – vagyis az ügyelő – rázza e lombozatot, igen szépen susog, a zsírpapír.

LEGÚJABB

A legújabb a – szakállas Scherz. Csinos bajuszom van, szakállam sohasem volt, nem volt, de van, néhány hét óta, egy amerikai rajzon, amit rólam csináltak. (?) Éppen „könyvzártakor” kaptam meg egyik amerikai ismerősömtől a „*Newyork Evening Journal*” december tizenhatodiki számát, annak a rádiórovatában a „*By Air Caster*” című cikk – „A rádió berkeiből” – az én hosszú szpikerségemmel foglalkozik. A cikk mellett elhelyezett képen vagyok angolul látható, vagyis hatalmas szakállal. A következőkben be fogom mutatni a cikket magyar fordításban, valamint a szakállt, továbbá a zsakettet, – amivel, lehet, hogy egy newyorki szabónak vagyok adósa, – végül a mikrofont, amibe szakállammal és zsakettemmel belebeszéltek. A cikk egy részletét, – ami a képet is körülveszi – azért közlöm nagyításban is, hogy a szakállam jobban érvényesüljön.

Íme, itt következik a cikk, magyar fordításban.

A RÁDIÓ BERKEIBŐL.

„Egyetlen rádióbemondót ismerek (?), aki szakállt visel és ezt a díszet a szolgálatban szerezte. Ha meggondoljuk, hogy a rádió mindössze tíz esztendő, méltán csodálkozhatunk, hogy ez a szakállas úriember 23 éve mondja be a műsort. A dolog, így történt: hősünket *Scherz* Edvardnak hívják, budapesti lakos és bemondó, még pedig 23 éve, mert ebben a városban 1893 óta telefonikus hírmondószolgálat van.

Természetesen nem dróttalan rendszerrel dolgoztak, hanemi egy telefonhálózat segítségével, mely az előfizetők lakását kötötte össze a központtal, ahonnan az Operával kötötték össze az előfizetőket. Viszont, lia egy fontosabb lóverseny, vagy más esemény volt, odavitték a leadót, hogy karosszékeikben pihenő előfizetőknek bemondhassák a legújabb eseményeket. *Scherz* Edvard töltötte be a bemondó szerepét anár az úgynevezett Telefon Hírmondó társaságnál is.

Még ma is tagja ennek a vállalatnak, mely ma rádióval dolgozik, ő tényleg a rádió ősapái közé tartozik, tehát adózzunk neki és szakállának tisztelettel.”

Úgy magam, mint külön a szakállam nevében is köszönettel vettem a kedves cikket és adom tovább. A cikkben az áll, hogy huszon-

...at to wear them as
of ser-
Remember-
that broad-
asting is just
ten years old, you
may wonder how
is possible that
his bearded
prodigy has been
announcing pro-
grames for 23
years. It's like
this: The man
is Eduard von
Scherz and he
lives, and an-
ounces in Buda-
st, And would you believe

három éve vagyok szpíker, ez viszont nem ellen-
tétes azzal, hogy én huszonnégyéves szpíkernek
nevezem magamat. A cikk 1930-ban jelent meg,

a könyv 1931-ben, csodálatosan stimmel a dolog, már megjedtem, hogy rosszul számláltam. És az amerikai cikkben nincs szó az Urániáról, erről a cikk írója, aki csak egyetlen szakállas bemon-dót „ismer”, megfeledkezett. Körülbelül egy évig voltam az Urániánál, még jobban stimmel a huszonöt év, mondom, mindjárt huszonhat lesz, de maradjunk a huszonötnél, azt már megint nem szeretném, ha azt mondanák, hogy a jubi-leumi könyv egy esztendő késett, de milyen slendriánság.

Lehet, hogy már földrajzi felolvasásaim idején kezdett el – nőni az a szép, fekete szakáll, ami nincs. Pedig tényleg jól állna.

De befejezem a könyvet.

S most még csak annyit kérek, ne felejt-sék el leföldelni az antennát, de ne földeljék le azt a szeretetet, amivel annyiszor kitüntettek.

TARTALOM.

	Oldal
Hölgyeim és Uraim	5
A Scherz gyerektől, a Scherz bácsiig	7
Külsőm és belsőm	7
Hol születtem, mikor és miért?.....	8
Lovaglás vaslovon.....	9
Ede & Sándor likörgyár.....	13
Meggyulladt a kofa	14
A hálátlan kutya	16
Folyvást – visszavisznek	18
Kétszer egy, az keltő?.....	19
A házasság révében	21
Monlecarlo!.....	22
Tűzvész után	24
Kiállítottak?.....	26
A sercli, az– más	27
Fiaim, csak énekeljelek	31
Az új Stúdióban.....	32
Bocsánat, sere-egek!	33
Vihar-szünet után	35
Szigligeti Ede koromban	38
Fecske megette a kesztyűimet	39
Negyedóra az oroszlánbarlangban.....	42.

	Oldal
Hol veszem ezt a nagy észet?.....	45
A nagyság átka.....	46
Ötven rádiótréfa	49
Egy szpíker statisztikai adatai	79
Elegyes költemények.....	85
A hangkulisszák mögül.....	99
Legújabb	103